

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Prima pars.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

quia alii prophete de ipso predixerunt: Ecce ego mitto: loquitur deus pater ad filium locutione non temporali sed eternali: eadem locutione qua dixit. Filius meus es tu. et alibi. sede a dextris meis. **P** Angelum meum: i. Johannem baptistam qui non fuit angelus nam ut dicit hereticus quia Johannis primo dicitur. fuit homo missus a deo cui nomen erat Johannes. Sed nota quod dicitur angelus propter duo scilicet ratione vite angelice. quia sicut angelus vixit in solitudine. in contemplatione: in virginitate. Secundo angelus ratione officii. angelus enim est nomen officii id est nunci. Et sicut angelus Gabriel saluatoris natiuitatem paucis annunciauit personis scilicet virgini Joseph. pastoribus et magis. Ita Johannes palam illam toti mundo nunciauit. Deinde tangit ordinem. Ante faciem tuam id est secundum Crisostimum prope te. Quia inter christum et Johannem baptistam nullus propheta fuit medius. Deinde tangit officium. Qui preparabit viam tuam ante te. **Q** Via christi fuit predictio diuinitatis. hanc viam Johannes ante christum preparauit disponendo corda hominum per baptismum penitentie. Secunda via christi fuit cum moriens ad inferna descendit. hanc viam preparauit Johannes ante christum. quia prius mortuus est. et annunciauit sanctis patribus qui erant in limbo saluatoris aduentum. Tertia via christi fuit cum venit in hunc mundum per carnis assumptionem ex virgine. hanc viam conceptio Johannis antiquitus preparauit. quod ut homo crederet nihil esse deo impossibile conceptus Elizabeth in exemplum fuit adductus. et facta fuit incarnationi christi via consentiente virgine. Tripliter igitur via christi est scilicet in mundo. in mundo. et ex mundo in mundo per incarnationem. in mundo per predicationem. ex mundo per passionem. Preiuit autem Johannes ante faciem domini parare istas tres vias eius. Rogamus ergo etc.

Dominica tertia aduentus. Prima pars.

Sermo tercius

Interfuerunt iudei ab iherosolymis sacerdotes: et leuitas ad Johannem ut interrogarent eum et cetera Johannis primo. In precedenti dominica Euangelio Johannes baptista misit ad christum. nunc vero dicitur ut iudei mittunt ad Johannem ut dicat eis quid sentiat de christo. qui iam de illo instructus est. Rursum in precedenti dominica christus perhibuit testimonium de Johanne ut illis

Tercius

quod Johannes dixerit quilibet acceptet. Nunc vero iohānes testimonium de christo perhibet. In hoc enim euangelio tria continentur. scilicet duo genera quo vnum propositum iohanni et locutus ubi hec quesita sunt. Primo igitur ponitur sollicita id est interrogatio de iohannis dignitate. Secundo additur maligna postulatio de sui officii celebritate. ibi. Et qui missi fuerant. Tercio postponitur expressa descriptio de loci oportunitate. ibi. Decem in betania etc. **R** Propter primum est sciendum quod videntes principes iudeorum defecisse regnum sue gentis. quia alienigenae principabantur eis. cognouerunt completas esse prophetias de aduentu christi. Unde Genesis quadragesimonono capitulo. dicitur. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est. Quapropter audientes de sanctitate iohannis putauerunt eum esse christum. secundum quod dicitur. Luc. tertio capitulo. Estimante populo et cogitantibus omnibus de iohanne in cordibus suis ne forte ipse est christus. Unde ob hanc causam miserunt legatos et ambassiatores ad iohannem ut interrogarent eum super hec. In hac autem prima Euangelii parte duo tanguntur. Primo enim ponitur iudeorum legatio. ponitur enim qui fuerunt mittentes. **B** unde dicit miserunt iudei: ecce gentis nobilitas. Nota quod licet ad omnes gentes spectet interrogare de christo. quia est desideratus cunctis gentibus. ut dicitur aggei secundo capitulo. Specialiter tamen hoc ad iudeos pertinet et propter tria. Primo quia patribus eorum promissus et non aliis. Secundo quia ex eis nasciturus: secundum carnem. Unde Numeri vicesimosecundo capitulo. Dicitur stella ex iacob. et surget virga ex israel. Tercio quia propter iudeos specialiter missus est ysaie nono. Paruulus natus est nobis et filius datus est nobis. **C** Deinde ponitur unde fuerunt missi: quia ab ierosolimis. Ecce regalis sacerdotalis ciuitas. Est autem sciendum quod ut dicit ysidorus Ethi. decimo quinto. Hanc ciuitatem primo edificauit in siria melchisedech qui et sem dicitur esse primogenitus Noe. et appellauit eam salem. secundo vero a Jebuseo habitore eius dicta est iebus. tertio ex corpore istorum duorum nominum dicta est Iherusalem. Quarto a Salomone dicta est Iherosolima. quinto ab Helya dicta est helia. Nota quia Iherosolima erat ciuitas sapientum sacerdotum et regum. **R** ciuitate igitur sapientum mittebantur: ad heremum ut interrogarent de christo quia defecerat sapientia iudeorum in cognitione eius. Unde ysaie tricessimoterchio querit dicens. Vbi est literatus Vbi est verba legis ponderans. a ciuitate sacerdotali mittebantur

Sermo

vt si iohannes esset christus qui est verus pontifex. ad suam ca-
thedralem veniret sedem. Ad hanc verus pontifex venit christus
quando seipsum obtulit sacrificium deo patri in ara crucis. Kur-
sus a ciuitate quidez regali mittebant vt veniret ad ciuitatez in
qua est thronus regni. Ad hanc venit cristus sedens super pul-
lum asine vt dicitur Marthi vicesimo primo caplo. Juxta qd
scriptum est Zacha. nono caplo. Noli timere filia sion. ecce rex
tuus venit tibi. Deinde ponitur qui fuerunt missi: sa-
cerdotes et leuitas. Ecce nunciorum dignitas. Congruè autem
mittuntur sacerdotes. vt de christo interrogent. quomã dignior
cognitio principaliter debetur his qui in sacris constituti sunt.
Vnde Malach. secundo caplo. Labia sacerdotis custodiunt sci-
entiam. et legem requirunt ex ore eius. Sed tunc temporis sacer-
dotes cecati auaricia. inflati superbia. implicati mundanis. pau-
ca cognoscebant de christo. Vnde tales erant sacerdotes sicut et
populus. Et timendum est valde: ne forte sacerdotes presentis
tpis sint illis similes: et diuinis nõ intendant. quoz oculos ex-
ecat macula luxurie. puluis auaricie. et fumus mundane glorie.
Deinde ponitur ad quem fuerunt missi: ad Johannem: Quili-
bet artifex interrogatur de his circa que doctrina illius versat:
vt medicus de sanitate. legista de iure. nauta de nauigio. et sic
de ceteris. Quia igitur predicatio Johannis de christo erat. ra-
tionabiliter ad ipsum dirigebantur nunci. Deinde ponitur ad
quid fuerunt missi: vt interrogarent eum: Considera mutatio-
nem dextre exælli. quia cum consueuerant sic de suburbais ad
ciuitatem agricole ad sapientes venire pro consilio postulando.
hic e contrario de ciuitate ad heremum: sapientes et doctores ad
solitarium heremitam accedunt. Considera etiam quante fuit
auctoritatis beatus Johannes. quia ad verbum illius tota illa
pendebat sapientum ciuitas. vt si respondisset. Ego sum cristus
continuo verbo eius acquiescissent. Et Secundo ponitur
legatorum multiplex interrogatio. Et sunt quatuor interroga-
tiones siue questiones. Prima questio. an ipse sit christus. Vn-
de dicunt: Tu qui es. Et licet per hęc verba non expresse que-
rant an ipse sit christus hęc tamen intendebant corde. vel etiaz
dicendum qd proprium est christo esse. Vnde exo. secundo Ego
sum qui sum: sic dices filiis israhel. qui est misit me ad vos. Cuz
igitur per hęc verba. Tu quis es: interrogant Johannem sub-
tili intelligēcia querant an ipse sit christus. Deinde ponitur
prudens et humilis responsio Johannis. humilis quia: confessus
est. se non esse quod illi querebant. scilicet an esset christus. vel

Tercius

helyas. aut propheta: prudens r̄sp̄sio: quia non negauit. q̄d
erat. Vnde scilicet se esse vocem clamantis in deserto vt dicitur i
Vnde dicit: Et nō negauit: se esse quod erat. Deinde euange
lista magnam explicat responſionem Johannis dicens: et con
fessus: ſupple et dixit: Quia non ſum ego criſtus: Ex quo vt di
cit Gregorius beati iohannis humilitas commendatur. qui cū
tante eſſet ſanctitatis vt ab omnibus poſſet credi criſtus. dixit
tamen non ſum ego criſtus. Et nota q̄ hanc humilitatem nō
habuit lucifer: qui diuinitatis dominum voluit vſurpare dicens
In cælum conſcendam ſupra aſtra celi exaltabo ſolum meum ꝛc.
Hanc et humilitatem non habuerunt vſurpare ſimilitudinem Geneſ tercō
Dixit illis ſerpens eritis ſicut dii ſcientes bonum ⁊ malum. hāc
iterum humilitatem non habebit ille malignus anticriſtus qui
diuinum ſibi vſurpabit honorem de quo dicit apoſtolus The.
ſecūdi caplo ſecundo. q̄ extolletur ſupra omne quod dicitur de
us. aut tollitur ita vt i tēplo dei ſedeat oſtendens ſe tanq̄ ſit de
us. Adhuc vſq̄ hodie quidam imitantur luciferuz quales ſunt
tiranni qui violentē preſunt. quidaz imitantur protho plauiſtū
quales ſunt philoſophi mundane ſapientie. et heretici qui vo
lunt plus ſapere quam oportet. quidam vero iam prefigurant
anticriſtū quales ſūt ypoerite. Et Deinde ponitur Sc̄da q̄
ſtio: Et interrogauerunt eum: Quid ergo es: ſi tu non es chri
ſtus an forte helyas es tu. Cauſa autem quare interrogant an
ipſe ſit helyas eſt. quia cognoſcentes ad eum: tempus aduent⁹
chriſti. ex quo ipſe non erat chriſtus. putabant eum eſſe helyaz
qui preuenire deberet aduentum chriſti. Vnde Malach ultimo
Ecce ego mittam vobis dicit dominus helyam prophetam: an
teq̄ veniat dies domini. Deinde ponitur reſponſio Johannis: -
Et dixit non ſum: ſupple helyas quod eſt contra hereticos: qui
dicunt Johannem fuiſſe helyam perſonaliter. quia helyam dicūt
quidam eſſe ſpiritum viuificantem corpus iohannis baptiſte.
Sed querit hic beatus Gregorius quia videtur Johannes cō
tradidit chriſto dicenti ad turbas de Johanne. Si vultis acci
pere ipſe eſt helyas Math. vnde cimo capitulo. hic vero Johan
nes dicit non ſum helyas. Iſta autem queſtio facile ſoluitur. q̄a
eo modo Johannes dicitur a ſaluatore helyas. quemadmoduz
et angelus ab eo dicitur eſt Mathxi vnde cimo. fuit autem an
gelus. non in natura et perſona. ſed vita et officio. vt patet in
precedenti euangelio. Sic etiam negat hic ſe eſſe helyam p̄ſona
liter: chriſtus vero dicit eum eſſe helyam vita et officio. Vita

Sermo

quidem ut dicit glosa propter nimiam abstinentiam et castitatem et solitariam vitam. Diffluo vero helye similis. quia ipse fuit precursor christi venientis in carnem. quemadmodum helyas erit precursor eiusdem venientis ad iudicium. Unde Luca. Ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute helye. Et ideo non contradicit Johannes verbis christi. quia aliud affirmat christus aliud vero negat iohannes. Deinde ponitur tertia questio. Interrogauerunt enim eum: adhuc propheta es tu. Dicit glosa quod quidam putabant iohannem esse unum ex antiquis prophetis suscitatum. et credebant aliqui eum esse Eliseum. aut forte alii credebant novum eum esse prophetam. Causa autem quare interrogant si ipse est propheta potest hoc esse. quia ex quo si erat christus nec helyas. volebant si propheta erat ut illis diceret. si alter eorum iam venisset vel uterque. et si neuter illorum venerat saltem illis predicaret aduentum eorum. Deinde tangitur iohannis responsio: Et respondit: non negavit se Johannes esse prophetam qualem scilicet illi putabant eum esse. vel ideo se non dicit esse prophetam quia fuit plusquam propheta. Math. undecimo capitulo. vel tertio hic negat quia licet ipse fuerit propheta. principale tamen eius officium non fuit prophetare. sed penitentiam predicare. baptismum ministrare. et veritatem demonstrare. Deinde ponitur quarta questio. dixerunt ergo ei. Quis es: supple dicto nobis: ut responsum demus his qui miserunt nos: Non enim debet esse bonus servus sine ministerio. nec bonus nundus sine responso. non enim sufficiebat illis scire de Johanne quod non erat. quia nec christus nec helyas nec propheta. nisi et scierent quid erant ideo adhuc querebant. Quid dicit de teipso: sperabant aliquid magnum et novum audire. Considera Johannis auctoritatem. quia et testimonium de seipso acceptabile erat iudeis. Sed christo de se testimonium perhibenti dixerunt: tu de teipso testimonium perhibes. testimonium autem tuum non est verum. Deinde ponitur responsio iohannis: ait: scilicet iohannes de seipso. Ego vox: glosa dicit. Ego sum homo vel iohannes vel zacharie filius. non considerant in se humanam substantiam sed habundantiam gratiae qua excedit omnem creaturam ut sit vox verbi. Nota quod sicut Johannes dictus est helyas non substantialiter sed officio: ita etiam dicitur vox: et propter duo. Primo quidem quia vox est manifestatio verbi deus autem pater quia verbum suum manifestavit mundo. per ipsum beatum Johannem. Ideo ipse dicitur vox. Unde iohannis primo. dixit beatus iohannes. Ut manifestetur in israel

Tercius

propterea ego veni. Secundo beatus Johannes dicitur vox quia vox ex propinquiori manifestat eum cuius est. potest enim aliquis manifestare se vel per interpositam personam vel per propriam vocem. et cum quidem mittit nuncios aduentus sui adhuc non dicimus eum adesse. Audita autem voce eius dicimus ecce hic est. Alii igitur omnes prophete fuerunt nunci qui predicti erant christum venturum. sed iohannes qui presentem ostendit fuit diuina vox. Deinde quia nulla vox sui ipsius est sed alterius ostendit cuius ipsa sit vox quia: clamantis: clamans per vocem istam fuit pater et filius et spiritus sanctus. clamabat pater per beatum iohannem vocem suam. sicut clamauit de nube. ut scilicet hoc vox de filio suo redderet testimonium Jo. primo. iohes testimonium perhibet de ipso. et clamat dicens. Hic est quem dixi. Clamat filius dei per hanc vocem quia facit eum testificari quod viderit spiritum sanctum quasi columbam in christo descendere. Deinde ponitur ubi clamauerit: in deserto: sicut leo rugit in heremo. In deserto clamauit ista vox. quia erat vox exhortantis ad penitentiam. cuius locus conueniens est desertum. Unde et dominus formam penitentie inicians ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus in deserto. Martij quarto capitulo. R Deinde ponitur quid clamauerit. Dirigite vias domini. via domini mandata illius sunt que tempore iohannis a populo iudeorum oblique seruabantur. quia solus intellectus litteralem accipiebant. et cum diuina lex data sit propter bonum perpetuum et celeste ipsi tamen propter commodum temporale seruiebant. Nec autem duo scilicet literalis sensus. et intentio mundana. ita obliquebant viam domini quod nec dispositi erant iudei ut intelligant misteria christi. nec parati erant illum suscipere. Et ideo dicit beatus Johannes ubi dirigatur hec via domini ut spirituali sensu cognoscant iudei christum esse deum. quod tamen negant. dirigatur etiam intentio ut non sperent commodum mundanum sed celeste adhuc non expectant a christo nec temporale regnum. Nec enim duo viam domini obliquanda. fuerunt illis potissima causa quod christum non cognouerunt: nec susceperunt. Deinde additur scripture testimonium et possunt esse verba euangeliste vel ipsius iohannis baptiste. sicut dixit ysaias propheta tricesimo nono capitulo quasi dicat. Sicut ille dixit iudeis sui temporis. ita ego dico vobis. Nota ipsius precursoris excellentiam quia ysaias tantus propheta de illo predictum. Nota etiam quomodo iste gloriosus precursor domini assumpsit testimonium de ysaias propheta. et tamen fortasse nunquam

Sermo

videat volumen istius prophete nec vllum habuit doctorem.
quia cum esset paruulus heremū introiuit. sancto igitur spiritu
reuelante didicit prophetiam et q̄ de seipso esset intelligendo co
gnouit it̄.

Secunda pars.

Etando cum dicitur. Et qui missi erant it̄. tangitur
maligna postulatō de sui officii celebritate. Sperabāt
enim qui missi fuerant magnum aliquid audire a iō
hanne. vt q̄ diceret se esse christum aut helyam: aut
saltem quemq̄ eximium prophetarum. Audientes itaq̄ q̄ dīc
se esse vocem clamantis. reputauerunt hoc modicum. quia non
intelligebant diuina misteria. & ideo indignati faciunt ei questi
onem in hac secunda parte euangelii de officio suo. In qua par
te tanguntur tria. Primo namq̄ magna explicantur qui fuerūt
missi. Vnde dicit: Et qui missi fuerant erant ex phariseis: phari
sei interpretantur diuisi. et sic dicebantur eo q̄ cultu religiois
a reliquo populo diuisi erant. sicut religiosi in populo christi
ano conuersationis. vita et habitu diuisi sunt. Nota q̄ supra e
uangelista dicit q̄ missi ad iohannem erant sacerdotes et leuite
nec non dicit q̄ erant ex phariseis forte enim simul cum sacerdo
tibus et leuitis & pharisei missi sunt. vt legatio esset sanctorum ex
presencia religiosorum. vel forte illi qui missi sunt erant vtrūq̄
et ordinati in sacris et pharisei. Sicut etiam tempore presenti re
ligiosi ad sacros ordines promouentur Secundo ponitur q̄stio
et interrogauerunt eum ex inuidia et indignatione. cum enim
pharisei appetant venerari a populo propter sanctitatem: Vel
religiosi inuidebant iohanni qui non de numero eorum et ta
men fama sue sanctitatis celeberrima erat in populo et dixerūt
¶ Quid ergo baptizas: baptizare idem est q̄ lauare: si tu
non es christus: cui incumbit ille actus. Vnde de Eze. trigesimo
sexto. Effundam super vos aquam mundam et mūdabimini ab
omnibus inquinamētis vestris. neq̄ helyas qui figurabat bap
tismum quo ad materiam et transitu iordanis in curru igneo:
quo ad efficiētem spiritum sanctum quo ad effectum. cum ascē
dit per turbinem in celum. vt habetur quarti Regū secundo ca
pitulo neq̄ propheta. Prophete enim officium est baptizare: si
cut patet de Eliseo quarti Regū quinto capitulo qui naaman
leprosum iussit baptizare septies in iordane et mundatus est.
quasi dicant iudei per ista verba iohāni presumptuosus es: q̄